

Selonteko Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisotyöstä 2022–2023

Sisältö

1. TIIVISTELMÄ	2
2. JOHDANTO	4
3. LAPSEN OIKEUKSIEN JA NUORTEN NÄKÖKULMAN TÄYTÄNTÖÖNPANO SEKTOREILLA	6
LAPSET JA NUORET OVAT PRIORISOITU KOHDERYHMÄ USEIMMILLA SEKTOREILLA	6
SUURIN OSA SEKTOREISTA ANTAA ESIMERKKEJÄ LAPSIA JA NUORIA KOSKEVISTA ASIOISTA	8
LÄHES PUOLET SEKTOREISTA TEKEE SYVÄLLISEMPIÄ ANALYYSEJÄ	9
LAPSEN OIKEUKSIEN JA NUORTEN NÄKÖKULMA SISÄLLYTETÄÄN ERI PROSESSEIHIN	10
NÄKÖKULMA ON SISÄLLYTETTY USEIDEN SEKTORIEN OHJAUSASIAKIRJOIHIN	12
OMA ARVIOINTI NÄKÖKULMAN VAHVISTUMISESTA KAUDEN AIKANA	14
4. SEKTORIEN PANOSTUKSET JA TOIMENPITEET	15
5. ESIMERKKEJÄ LAPSILLE JA NUORILLE SUUNNATUISTA, HEIDÄN KANSSAAN TOTEUTETUISTA TAI HEIDÄN TOTEUTTAMISTAAN ALOITTEISTA	22
6. LASTEN JA NUORTEN EDUSTUS	25
7. NORDBUKIN TYÖ KAUDEN AIKANA	26
8. PÄÄTELMÄT	29

1. Tiivistelmä

Pohjoismaiden ministerineuvoston [poikkihallinnollinen lapsi- ja nuorisostrategia](#) nostaa lapset ja nuoret priorisoiduksi kohderyhmäksi ministerineuvoston työssä. Lapsilla ja nuorilla tarkoitetaan tässä yhteydessä kaikkia 0–25-vuotiaita. Strategiassa ja [valtavirtaistamista koskevissa Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintaperiaatteissa](#) todetaan, että lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulma on sektorienvälinen ja että sen tulee näkyä Pohjoismaiden ministerineuvoston kaikessa työssä.

Pohjoismaiden ministerineuvoston tulee antaa strategiatyöstä joka toinen vuosi selonteko Pohjoismaiden neuvostolle ja Nuorten Pohjoismaiden neuvostolle. Tähän mennessä on annettu kolme selontekoa. Tämä neljäs selonteko kuvaa vuosia 2022–2023.

Tulokset osoittavat, että

- Lapset ja nuoret ovat priorisoitu kohderyhmä Pohjoismaiden ministerineuvoston työssä.
- Lähes puolet sektoreista tekee entistä syvällisempiä analyysejä siitä, miten niiden vastuulla olevat asiat kytkeytyvät lapsiin ja nuoriin tai YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen.
- Lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulman sisällyttäminen työhön on yleisintä erilaisten toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa sekä yhteistyöohjelmien ja muiden ohjausasiakirjojen laatimisessa.
- Kaikki sektorit, joille on annettu erityinen vastuu strategian toteutuksesta, ovat sisällyttäneet lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulman yhteistyöohjelmiinsa.
- Eri sektoreilta ja politiikan aloilta annetaan esimerkkejä tavoista, joilla strategian painopistealueet ovat näkyneet käytännössä.

Selonteko osoittaa, että lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulman sisällyttäminen Pohjoismaiden ministerineuvoston työhön on vahvistunut asteittain. Työtä on kuitenkin yhä vahvistettava tavoitteiden saavuttamiseksi. Nykyistä useampien sektorien pitää sisällyttää näkökulma osaksi päivittäistä toimintaansa, ja pidemmälle edenneet sektorit voivat syventää ja kehittää työtään. Samalla on tärkeää vahvistaa työskentelytapoja, joiden avulla lasten ja nuorten ääni tulee kuulluksi työn kaikissa vaiheissa.

Pohjoismaiden lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitea (NORDBUK) saattaa nämä päätelmät pohjoismaisten yhteistyöministerien (MR-SAM) tietoon uuden yhteistyöohjelman valmistelussa. Jotta Pohjolasta tulisi maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä, Pohjoismaiden ministerineuvoston

käytännön työssä on ratkaisevan tärkeää toteuttaa jatkossakin näkemystä siitä, että kaikki lapset ja nuoret ovat tärkeitä tässä ja nyt eivätkä vasta tulevaisuudessa.

2. Johdanto

Pohjoismaiden ministerineuvoston [poikkihallinnollisesta lapsi- ja nuorisostrategiasta](#) päättivät pohjoismaiset yhteistyöministerit vuonna 2016, ja sitä on pidennetty vuoteen 2024. Strategian mukaan lasten ja nuorten tulee olla priorisoitu kohderyhmä ministerineuvoston työssä. Lapsilla ja nuorilla tarkoitetaan strategiassa kaikkia 0–25-vuotiaita.

Strategiassa linjataan työtä, jolla Pohjolasta pyritään tekemään vision mukaisesti ”maailman paras paikka lapsille ja nuorille”. Siinä ja [valtavirtaistamista koskevissa Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintaperiaatteissa](#) todetaan, että lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulma on sektorienvälinen ja että sen tulee näkyä Pohjoismaiden ministerineuvoston kaikessa työssä. Strategiassa määritellään myös kolme strategista painopistealuetta, jotka kaikkien sektoreiden ja erityisesti kuuden sektorin pitää huomioida työssään:

1. heikossa asemassa olevien lasten tukeminen ja osallistaminen
2. yhteistyön jatkaminen ja kansalaisyhteiskunnan tukeminen
3. parempi tiedon jakaminen sekä osaamisen vahvistaminen.

Pohjoismaiden ministerineuvoston tulee antaa strategiatyöstä joka toinen vuosi selonteko Pohjoismaiden neuvostolle ja Nuorten Pohjoismaiden neuvostolle. Tähän saakka on annettu kolme selontekoa. Tämä neljäs selonteko kuvaa vuosia 2022–2023.

Lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulma on yksi Pohjoismaiden ministerineuvoston kolmesta poikkihallinnollisesta näkökulmasta. Kaksi muuta näkökulmaa koskevat tasa-arvoa ja kestäväää kehitystä.

Tietoa selonteosta

Selonteko perustuu Pohjoismaiden ministerineuvoston 16 sektorin ja politiikan alan raportointiin tietoihin. Luettavuuden parantamiseksi selonteossa kutsutaan *sektoreiksi* sekä varsinaisia sektoreita että eri politiikan aloja.

1. Työelämä (MR-A)*
2. Digitalisaatio (MR-DIGITAL)
3. Talous- ja rahapolitiikka (MR-FINANS)

4. Maa- ja metsätalous, kalastus, vesiviljely ja elintarvikkeet (MR-FJLS)
5. Rajaesteet (MR-SAM)
6. Kestävä kehitys (MR-SAM)
7. Kotouttaminen
8. Kansainvälinen yhteistyö ja Arktis (MR-SAM)
9. Oikeus (MR-JUST)
10. Tasa-arvo ja LGBTI (MR-JÄM)*
11. Pohjoismaiden ministerineuvoston viestintäosasto
12. Kulttuuri (MR-K)*
13. Ympäristö ja ilmasto (MR-MK)
14. Elinkeinot, energia ja alueet (MR-TILLVÄXT)* (Kolmen alasektorin vastaukset on yhdistetty.)
15. Sosiaali- ja terveystieteet (MR-S)*
16. Koulutus ja tutkimus (MR-U)*

* Sektorit, joilla on erityisvastuu strategian toteutuksesta.

Sektorit ovat vastanneet kyselyyn, jota on kehitetty ja yksinkertaistettu vaiheittain ensimmäisen selonteon jälkeen. Sektoreita on pyydetty selostamaan strategiatyötään ja antamaan havainnollisia esimerkkejä aloitteista ja työskentelytavoista. Selonteon perustana ovat tämän kyselyn vastaukset. Vastaukset on annettu alun perin ruotsiksi, norjaksi tai tanskaksi, mutta selonteossa olevat sitaatit on käännetty ensin ruotsiksi.

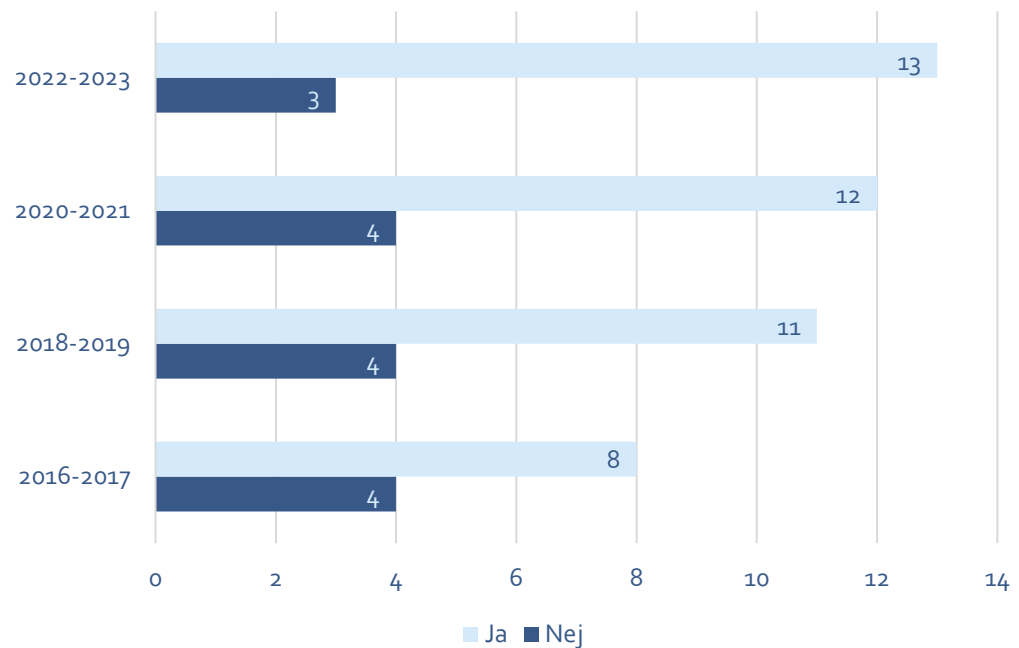

3. Lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulman täytäntöönpano sektoreilla

Seuraavassa luvussa esitetään kooste siitä, miten eri sektorit ovat priorisoineet lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulmaa ja sisällyttäneet sen työhönsä.

Lapset ja nuoret ovat priorisoitu kohderyhmä useimmilla sektoreilla

Lapset ja nuoret ovat yhä priorisoitu kohderyhmä useimmilla Pohjoismaiden ministerineuvoston sektoreilla ja politiikan aloilla siten kuin Pohjoismaiden ministerineuvoston [poikkihallinnollisessa lapsi- ja nuorisstrategiassa](#) edellytetään. Kysymykseen kielteisesti vastanneista sektoreista yksi kirjoittaa, että sillä ei ole erityisesti tähän kohderyhmään keskittyviä hankkeita. Kaikki kyselyyn vastanneet sektorit, joiden toiminnassa kohderyhmä ei ole priorisoitu, mainitsevat kuitenkin sisällyttäneensä lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulman esimerkiksi ohjausasiakirjoihin ja aloitteisiin.

Kaavio 1: Ovatko lapset ja nuoret priorisoitu kohderyhmä omalla sektorillanne / politiikan alallanne?

Kyllä/Ei

Suurin osa sektoreista antaa esimerkkejä lapsia ja nuoria koskevista asioista

Kaikki sektorit kuvailevat paria poikkeusta lukuun ottamatta sitä, miten niiden käsittelemät asiat koskettavat lapsia ja nuoria.

”Asiat, joita sektorimme käsittelee, vaikuttavat lapsiin erityisesti siksi, että monet nuoret muuttavat maaseudulta kaupunkiin.”

MR-TILLVÄXT

Osa ilmaisee itseään epäsuoremmin esimerkiksi kuvailemalla, että lapset ja nuoret ovat luonnollinen osa laajempia hyvinvointikysymyksiä tai pyrkimystä kestävään kehitykseen. Toiset kuvailevat suoremmin sektorin käsittelemiä erityiskysymyksiä, jotka koskevat lapsia ja nuoria. Osa sektoreista, joilla on hyvin läheinen kytkös lapsiin ja nuoriin, kuten kulttuuri, sosiaali- ja terveystieteet sekä koulutus ja tutkimus, kuvaavat lasten ja nuorten olevan työnsä luonteva kohderyhmä, jonka äänen ja näkökulmien huomioiminen on kiinteä osa sektorien toimintaa.

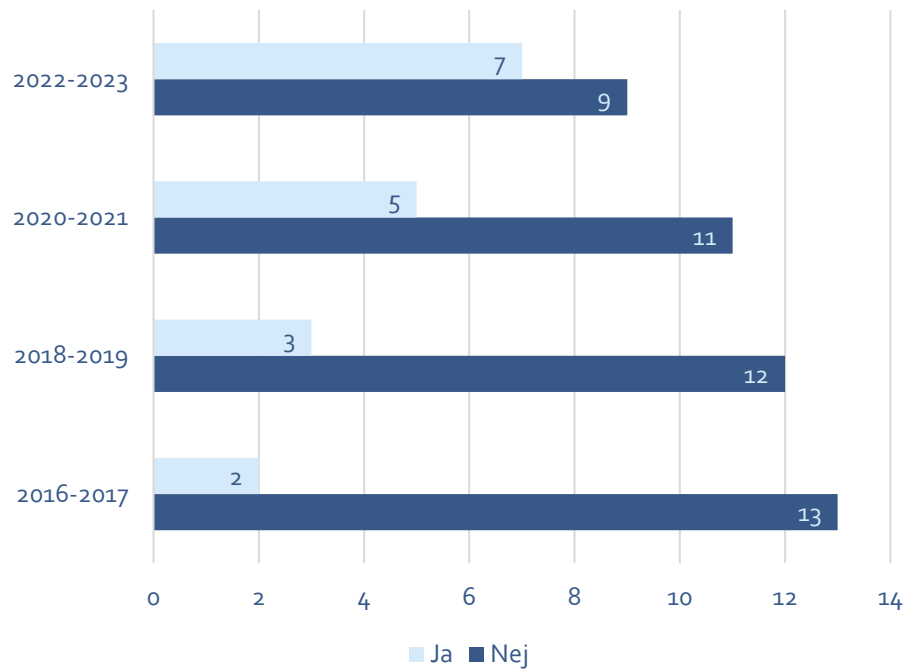
”Lasten ja nuorten näkökulmat ovat osa työtä, joka vaikuttaa rikosten ehkäisyyn, erityisesti ihmiskaupan torjumiseen sekä seksuaalisen hyväksikäytön ja muun verkkorikollisuuden ehkäisyyn. Näkökulmat sisältyvät niin ikään perheoikeudellisiin asioihin, joissa lapsen edun huomioiminen on keskeistä.”

MR-IIJST

Lähes puolet sektoreista tekee syvällisempiä analyyseja

Lähes puolet sektoreista ilmoittaa analysoineensa, miten niiden vastuulla olevat asiat kytkeytyvät lapsiin ja nuoriin tai YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen.

Kaavio 2: Oletteko analysoineet tai selvittäneet sitä, miten sektorinne / politiikan alanne työ liittyy lapsiin ja nuoriin tai YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen?

Kyllä/Ei

Analyyseissa ja kuvauksissa ylipäätään on eroja, jotka liittyvät syvällisyyteen ja seikkaperäisyyteen. **Työelämäsektori (MR-A)** on vastannut kysymykseen "ei" mutta sanoo huomioivansa lasten ja nuorten näkemykset jokapäiväisessä työssä esimerkiksi siten, että lapsia ja nuoria on kuultu sektorin voimassa olevan yhteistyöohjelman valmistelussa. **Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikesektori (MR-FJLS)** kirjoittaa myös, että uuden yhteistyöohjelman valmistelussa pyritään ensimmäistä kertaa tekemään perusteellinen analyysi lapsen oikeuksien sopimuksen pohjalta. **Tasa-arvo- ja LGBTI-sektori (MJ-JÄM)** on valmistautunut uuden yhteistyöohjelman valmisteluun teettämällä ulkopuolisella kumppanilla arvioinnin nykyisestä ohjelmasta. Arvioinnin yhtenä vaatimuksena oli, että nuorten ääni tulisi kuulluksi. Tämä poiki useita teema- ja aihe-ehdotuksia, jotka otetaan huomioon jatkoprosessissa.

Sosiaali- ja terveyssektori (MR-S) kuvaa yksityiskohtaisesti sitä, miten YK-sopimus on ollut toimenpiteiden suunnittelun ja toteutuksen tärkeä lähtökohta seuraavilla osalualueilla: osallisuus ja vaikutusmahdollisuudet, lapsiperheköyhyys, vammaisuus ja oikeus koulutukseen. Sektori ilmoittaa myös, että lapsen oikeuksien sopimuksen pohjalta tehdään uusi analyysi kauden 2024–2030 yhteistyöohjelman valmisteluvaiheessa.

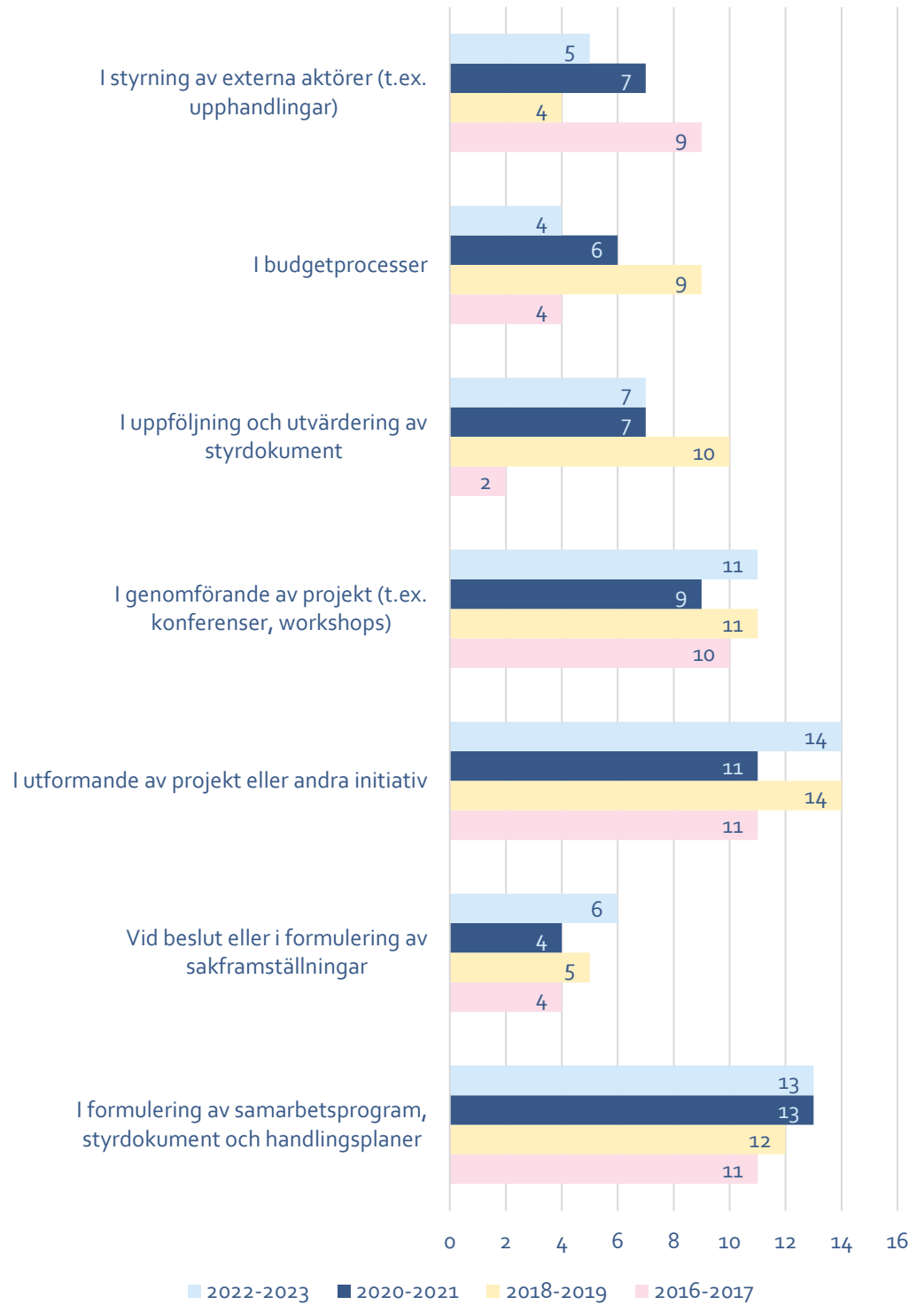
”Sektori on esimerkiksi käynnistänyt lukuisia hankkeita, joissa pyritään määrätietoisesti vahvistamaan pohjoismaisten lasten ja nuorten oikeutta ja mahdollisuutta osallisuuteen ja vaikuttamiseen (12 artikla) sekä vammaisten lasten ja nuorten osallistamista ja heidän oikeuksiensa toteutumista (12 artikla).”

MD C

Lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulma sisällytetään eri prosesseihin

Sektorit ovat myös voineet ilmoittaa, millaisiin prosesseihin ne sisällyttävät lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulman. Katso kaavio 3.

Tulos osoittaa, että lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulma huomioidaan ennen kaikkea hankkeiden ja muiden aloitteiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Vastauksista näkyy lukuina se, mitä moni on kuvannut myös tekstissä: näkökulman sisällyttäminen on yleistä yhteistyöohjelmien ja muiden ohjausasiakirjojen laatimisessa. Näin on kertonut tekevänsä 13 yhteensä 16 sektorista. Kuten aiemminkin, näkökulman sisällyttäminen on vähemmän yleistä ulkopuolisten toimijoiden ohjauksessa tai budjetti- ja päätöksentekoprosesseissa. Vähän alle puolet sektoreista on sanonut tasa-arvosektorin tapaan (ks. edellä) sisällyttävänsä lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulman ohjausasiakirjojen seurantaan ja arviointiin. Tämän vuoden vastausmalliin oli lisätty vastausvaihtoehtoja, jotka koskivat näkökulman huomioimista esimerkiksi apurahan saajille asetetuissa vaatimuksissa (kuten hakemus- tai raportointikriteereissä). Puolet sektoreista ilmoittaa tehneensä niin. **Taloussektori (MR-FINANS)** on ilmoittanut, että se ei ole tällä kaudella aktiivisesti pyrkinyt näkökulman sisällyttämiseen, minkä ilmoitetaan johtuneen osittain henkilöstön suuresta vaihtuvuudesta.

Kaavio 3: Mihin prosesseihin sisällytätte lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulman?

Ulkopuolisten toimijoiden ohjaukseen (esim. kilpailutukset)

Budjettiprosesseihin

Ohjausasiakirjojen seurantaan ja arviointiin

Hankkeiden toteuttamiseen (esim. konferenssit ja työpajat)

Hankkeiden ja muiden aloitteiden suunnitteluun

Päätöksentekoon tai kokousaineistojen laatimiseen

Yhteistyöohjelmien, ohjausasiakirjojen ja toimintasuunnitelmien laadintaan

Näkökulma on sisällytetty useiden sektorien ohjausasiakirjoihin

Ne 13 sektoria, jotka ovat sisällyttäneet näkökulman ohjausasiakirjoihinsa, ovat myös voineet ilmoittaa, mistä asiakirjoista on kyse. Seuraavilla sektoreilla on yhteistyöohjelmia, joihin näkökulma on sisällytetty. Mukana ovat kaikki sektorit, joille on annettu erityinen vastuu pohjoismaisen lapsi- ja nuorisostrategian täytäntöönpanosta.

- Työelämä (MR-A)
- Kansainvälinen yhteistyö ja Arktis (MR-SAM)
- Oikeus (MR-JUST)
- Tasa-arvo ja LGBTI (MR-JÄM)
- Kulttuuri (MR-K)
- Elinkeinot, energia ja alueet (MR-TILLVÄXT)
- Sosiaali- ja terveyspolitiikka (MR-S)
- Koulutus ja tutkimus (MR-U)

”Valtaosa yhteistyöohjelman tavoitteista liittyy välillisesti lapsi- ja nuorisonäkökulmaan. Tavoitteista neljä keskittyy nimenomaan lapsiin ja nuoriin.”

MD IÄM

Muiden esimerkkien joukosta näkökulma löytyy myös Pohjoismaiden ministerineuvoston viestintästrategiasta 2020–2024. Rajaesteneuvoston toimeksiannosta 2022–2024 ilmenee, että puheenjohtajan tulee toimikauden aikana kutsua Nuorten Pohjoismaiden neuvoston edustaja kokoukseen lapsi- ja nuorisonäkökulman huomioimiseksi. Muuten sektorit antavat esimerkkejä toimintamalleista, työsuunnitelmista, toimintasuunnitelmista, budjettiteksteistä, julkilausumista ja sopimuksista, joissa lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulma on sisällytetty ministerineuvoston työhön.

Oma arviointi näkökulman vahvistumisesta kauden aikana

Tämän vuoden kyselyssä sektorit saivat ensimmäistä kertaa vastata myös siihen, miten ne arvioivat lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulman sisällyttämisen edistyneen selontekokaudella 2022–2023 verrattuna kauteen 2020–2021.

Puolet sektoreista kokee näkökulman vahvistuneen viime vuosina. Sektoreista seitsemän vastaa, että näkökulma on saanut suurin piirtein yhtä paljon huomiota kuin ennenkin. Ainoastaan **oikeussektori (MR-JUST)** ilmoittaa näkökulman saaneen vähemmän huomiota ja että työssä on keskitytty siihen, että näkökulma sisällytetään yhteistyöohjelmaan.

”Pyrimme aina kehittämään uusia tapoja lapsen ja nuorten näkökulmien sisällyttämiseen”
Viestintäosasto

4. Sektorien panostukset ja toimenpiteet

Tässä luvussa on koosteita sektorien vastauksista, jotka koskevat niiden toimenpiteitä ”lasten ja nuorten äänen ja osallisuuden vahvistamiseksi pohjoismaisessa yhteistyössä” toimintasuunnitelman 11. tavoitteen mukaisesti. Sektoreita kehoitettiin antamaan vastauksessaan kokonaiskuva aiheeseen liittyvistä työskentelytavoistaan, hankkeistaan, julkaisuistaan ja muista toimistaan. Osaa kuvauksista on lyhennetty tilasyistä. Osaa panostuksista on kuvattu myös seuraavassa luvussa, jossa havainnollistetaan tarkemmin eri sektorien lapsi- ja nuorisopanostuksia.

Työelämäsektori (MR-A) kirjoittaa, että nuoret ovat erityinen kohderyhmä sen laajassa hankkeessa, joka pyrkii lisäämään haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien työmarkkinaosallistumista. Vuoteen 2024 saakka jatkuvasta hankkeesta julkaistiin vuonna 2023 raportti [Labour market attachment in the Nordic countries](#). Sektori mainitsee myös hankkeen, jossa selvitetään esimerkiksi nuorille suunnattua työympäristökoulutusta ja josta julkaistiin vuonna 2023 [raportti](#). Sektori mainitsee niin ikään Nordregio-hankkeen [Not “just” a green transition](#), jonka erityiskohderyhmänä ovat nuoret. Sektori kuvaa lisäksi sitä, miten Norjan puheenjohtajakaudella vuonna 2022 keskityttiin osallistamaan haavoittuvassa asemassa olevia nuoria kouluun, työelämään ja yhteiskuntaan. OsloMet-yliopisto teki yhdessä muiden pohjoismaisten tutkijoiden kanssa tutkimuskatsauksen, jonka tuloksista keskusteltiin työelämä- sekä sosiaali- ja terveyssektorin järjestämässä pohjoismaisessa etäseminaarissa syksyllä 2022. Lopuksi sektori mainitsee edelleen jatkuvan [Nordjobb](#)-ohjelman, joka tarjoaa kausityötä, asumista sekä kulttuuri- ja vapaa-ajanohjelmaa 18–30-vuotiaille nuorille.

Digitalisaatiosektori (MR-DIGITAL) on kuvannut laajasti hankkeitaan, joissa lapset ja nuoret ovat keskeisenä kohderyhmänä:

- [Cross Border Digital Services \(CBDS\) Programme](#) – Nordregion hanke, jossa rakennetaan rajat ylittävä digipalveluita, jotka helpottavat ulkomaanopiskelua Pohjoismaissa ja Baltian maissa.
- [CyberBattle Nordic Baltics 2023 \(CBNB\)](#) – Pohjoismaiden ja Baltian maiden suurin eettinen hakkerointitapahtuma. CBNB:n ydintehtävänä on nuorten kyberosaamisen lisääminen ja parantaminen.
- [Digital inclusion in action](#) – Nordregion hanke, jossa edistetään osallisuutta lisäävää digisiirtymää alan ammattilaisten ja päättäjien välisellä yhteistyöllä, vuoropuhelulla ja osaamisen jakamisella. Raportti [Monitoring Digital Inclusion in the Nordic-Baltic region](#) julkaistiin vuonna 2022.
- [NOBID Consortium](#) – EU:n digitaalisen lompakon pilottihanke Pohjoismaissa ja Baltian maissa.

- [Suomen puheenjohtajuushanke 2021–2023](#) – hanke, jonka tavoitteena on rakentaa malleja rajat ylittävään liikkuvuuteen liittyvälle tiedonvaihdolle (koskee opiskelua, terveydenhuoltoa ja säädöstietoa).

Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikesektori (MR-FJLS) kertoo, että sen hallintoelin Yhteispohjoismainen metsätutkimus (SNS) varmistaa nuorten osallisuuden ja vaikutusmahdollisuudet [hallituksessa](#) olevien nuorisoedustajien avulla. Sektori toteaa myös, että hankkeessa [BioEquality](#) on keskitytty aktiivisesti nuoriin ja että [Uusi pohjoismainen ruoka -ohjelma](#) pyrkii sisällyttämään lapsi- ja nuorisonäkökulman kestäväan ruokavalioon liittyvään työhönsä. Sektori mainitsee lisäksi hankkeen [Se, så och smaka](#), joka pyrkii lisäämään lasten ja nuorten ymmärrystä kestävästä ruoantuotannosta. Sektori kertoo niin ikään hankkeesta [PromoKids](#), jonka tavoitteena on ehkäistä lasten ja nuorten lihavuutta. Sektorin suurin hanke, [pohjoismaiset ravitsemussuositukset](#), tarjoaa näyttöperustan, jonka pohjalta maat voivat laatia omat terveyttä ja ekologista kestävyttä edistävät ravitsemussuosituksensa. Työ hyödyttää lapsia ja nuoria erityisesti maissa, joissa on ravitsemussuosituksiin perustuva julkinen kouluruokailu.

Tasa-arvo- ja LGBTI-sektori (MR-JÄM) kertoo keskittyneensä työssään etupäässä yli 18-vuotiaiden nuorten osallistamiseen tarjoamalla puheaikaa tärkeissä kokouksissa ja konferensseissa, joissa nuoret asiantuntijat osallistuvat samoilla ehdoilla kuin aikuiset asiantuntijat. Tähän panostettiin YK:n COP27-ilmastokokouksen yhteydessä ja ennen sitä pidetyssä pohjoismaisessa pyöreän pöydän keskustelussa. Sektori on kuullut nuoria myös nykyisen yhteistyöohjelman väliarvioinnissa (ks. kuvaus seuraavasta luvusta).

Kulttuurisektori (MR-K) nostaa esiin lapsille ja nuorille suunnatun [kieli- ja kulttuuriohjelma Voltin](#) sekä [Pohjoismainen kirja-ahmatti](#) -panostuksen, jota kuvataan sektorin lippulaivahankkeeksi tällä kaudella. Syyskuussa 2022 toteutettiin [Kultur för alla](#) -konferenssi, jonka aiheena oli vammaisten ihmisten osallisuus kulttuurialalla. Konferenssissa keskityttiin lasten ja nuorten taide- ja kulttuuriopetukseen, ja nuoria myös osallistui ohjelmaan. Sektori kuvaa yleisesti sitä, että lasten ja nuorten aktiivinen osallistuminen on menestystekijä suuressa osassa sen viiden kulttuurilaitoksen ohjelmatoiminnasta.

Sektori kuvaa myös Grönlannin Pohjola-instituutin (NAPA) järjestämää lasten ja nuorten työpajatoimintaa, jonka päätavoitteena on antaa lapsille ja nuorille mahdollisuus toteuttaa itseään pohjoismaisissa yhteiskunnissa ja päättää itse yhteiskunnallisesta osallistumisestaan. Kulttuurisektori mainitsee niin ikään Färsaarten Pohjolan-talon työn, joka liittyy sektorienväliseen ”Kestävä elämäntapa Pohjoismaissa” -ohjelmaan. Sen yhtä osahanketta ”Hyvät elämäntavoitteet” kuvataan jäljempänä. Nuoria osallistui viiteen työpajaan ja nelipäiväiselle Islannin-vierailulle, joiden aikana he itse suunnittelivat ja toteuttivat tapahtumia ja kampanjoita.

Ympäristö- ja ilmastosektori (MR-MK) kuvailee tukea, jota se on antanut pohjoismaisille nuorisjärjestöille ja -verkostoille. Tuki mahdollistaa sen, että sektori voi laatia ministereille suosituksia ennen poliittisia kokouksia, joista voidaan mainita YK:n COP27-ilmastokokous sekä Stockholm +50 -ympäristökokous. Sektori aikoo myös perustaa budjettiin uuden ”nuorisoerän”, josta rahoitetaan pohjoismaisten nuorten järjestämää toimintaa tai nuorten osallistumista toimintaan.

Elinkeino-, energia- ja aluesektori (MR-TILLVÄXT) kuvaa epäsuoraa arvoa, jota sen keskittyminen energia-alan vihreään siirtymään tuottaa lapsille ja nuorille tukemalla tulevien sukupolvien mahdollisuutta energiatarpeiden täyttämiseen ja elämistä yhteiskunnissa, joissa on vähemmän saasteita ja luonnon tuhoamista. Sektori mainitsee myös hankkeen [Gen Z Agency](#), jota kuvataan tarkemmin seuraavassa luvussa.

Sosiaali- ja terveyssektori (MR-S) kuvaa luomaansa yhteispohjoismaista verkostoa, joka keskittyy lapsen 1 000 ensimmäiseen päivään. Verkostolla on kolmivuotinen toimeksianto, ja siinä on mukana maiden sote-alan asiantuntijoita ja toimijoita, jotka keskustelevat hyvien kasvuolojen edistämisestä lapsen kolmena ensimmäisenä elinvuotena. Hankkeessa julkaistiin [politiikkasuosituksia](#) vuonna 2022.

Sektori on myös teettänyt analyysin seurauksista, joita koronakriisillä oli koettuun yksinäisyyteen, eristäytymiseen ja sosiaaliseen pahoinvointiin. Hanke päättyi vuoden 2023 alussa, ja tulokset tiivistettiin raportissa [The impact of the COVID-19 pandemic on social isolation and loneliness – A Nordic research review](#). Tähän läheisesti liittyvä hanke on [Koronapandemian seuraukset: lasten ja nuorten oikeus tulla kuulluiksi](#), jota kuvataan tarkemmin seuraavassa luvussa.

Sosiaali- ja terveyssektori vastasi puheenjohtajamaa Tanskan ”Pohjoismaiset nuoret kestävässä yhteiskunnissa” -hankkeessa (2020–2022) hankeosiosta, joka keskittyi lasten ja nuorten henkiseen hyvinvointiin. Siinä perustettiin asiantuntijaverkosto ja julkaistiin useita raportteja, joista voidaan mainita raportti [A cross-Nordic Mapping of Associative Factors to the Growth of Mental Distress Among Youth](#). Raportin tuloksia levitettiin webinaareissa. Pohjoismainen hyvinvointikeskus on koordinoanut ja tukenut hanketta, jossa on pyritty vahvistamaan raskaudenaikaisesta alkoholi-altistuksesta kärsivien lasten tukemista. Suosituksia sisältävä [raportti](#) julkaistiin vuonna 2022.

Sektori on tukenut myös suurta kansalaisyhteiskunnan hanketta, jossa pyritään luomaan rajat ylittävää yhteistyötä sosiaalialan kansalaisjärjestöjen välillä. Sektori kuvailee lisäksi sitä, miten sen ministerikokouksissa käsiteltiin kauden aikana haavoittuvassa asemassa olevien nuorten osallistamista mielekkäisiin yhteisöihin. Keskustelujen keskiössä oli pohjoismaisten nuorten lisääntyvä pahoinvointi, sen syyt ja ehkäisykeinot.

MR-S aikoo vuonna 2023 seurata keskustelujen tuloksia ja päättää, miten sektori voisi kohdentaa työskentelyään vahvistaakseen haavoittuvassa asemassa olevien nuorten osallistumista (ja kiinnittymistä) koulutukseen ja työelämään. Lopuksi sektori kirjoittaa, että vammaisalalla on laadittu uusi yhteistyöohjelma vuosiksi 2023–2027. Sen yhtenä tavoitteena on lapsi- ja nuorisonäkökulman vahvistaminen.

Koulutus- ja tutkimussektori (MR-U) on pyrkinyt kauden aikana erityisesti havainnoimaan ja keräämään lasten ja nuorten kokemuksia koronapandemiasta ja sen vaikutuksista osallistumiseen, hyvinvointiin ja oppimiseen. NordForsk on muun muassa käynnistänyt aiheesta [uuden tutkimusohjelman](#). Norjan puheenjohtajakaudella pidetyssä julkistuskonferenssissa nuorille tarjottiin erillinen foorumi, jolla he saivat äänensä kuuluviin ja pääsivät kertomaan siitä, missä asioissa on parantamisen varaa. Koulutussektori on ollut mukana myös monialaisessa hankkeessa, jota on kuvattu sosiaali- ja terveyssektoria käsittelevässä kappaleessa ja joka keskittyy lasten ja nuorten osallistumis- ja kehitysmahdollisuuksiin koronapandemian jälkeen. Sektori on muun muassa keskittynyt koulujen oppilaskuntiin ja niiden mahdollisuuksiin huolehtia lasten ja nuorten oikeudesta tulla kuulluiksi itseä koskevassa päätöksenteossa – myös poikkeusaikoina.

Sektori kertoo, että erilaisissa puheenjohtajuusaloitteissa ja -hankkeissa on pyritty saamaan lasten ja nuorten ääni kuuluviin pohjoismaisessa yhteistyössä. Esimerkiksi [kestävän kehityksen kasvatukseen](#) liittyvissä toimintasuunnitelmahankkeissa on tarkasteltu koulun kehittämiskysymyksiä laajasta näkökulmasta.

Demokratian, osallisuuden ja yhteisöllisyyden asiantuntijaverkosto (ns. DIS-verkosto) on keskittynyt vuosina 2022–2023 lasten ja nuorten demokratiakasvatukseen, sananvapauteen ja sen rajoihin koulumaailmassa sekä lapsen oikeuksiin liittyviin kysymyksiin. Verkosto on järjestänyt asiantuntijatapaamisia ja seminaareja ja ollut mukana tekemässä opettajille suunnattua sananvapausjulkaisua norjalaiseen Dembra-julkaisusarjaan. Verkosto osallistuu myös tulevaan nuorisokuukauteen, joka järjestetään Islannin puheenjohtajakauden alaisuudessa (kuvattu kohdassa, jossa kerrotaan NORDBUKin työstä tällä kaudella).

Vuonna 2023 käynnistettiin [Pohjoismaiden ammatillista koulutusta käsittelevä aloite](#). Tavoitteena on sitouttaa pohjoismaisia nuoria mukaan ratkaisuihin, jotka voivat houkutella lisää nuoria ammattiopintoihin.

Sektori mainitsee myös [Nordplus-](#) ja [Nordplus Junior](#) -ohjelmat, joista tuetaan pohjoismaista oppilas- ja opiskelijavaihtoa vuosittain. Nordplus Junior tukee koululuokkien ja oppilaiden välistä vaihtoa ja mahdollistaa erilaiset yhteistyöhankkeet varhaiskasvatuksen, koulujen, toisen asteen oppilaitosten ja korkeakoulujen välillä koko Pohjolassa ja Baltiassa. Vuonna 2022 tukea sai 109 hakemusta kaikkiaan 151:stä. Tukea

maksettiin yhteensä 4,5 miljoonaa euroa, mikä mahdollistaa arviolta yli 6 800 oppilaan ja opettajan liikkuvuuden.

Rajaestesektori (MR-SAM) kertoo tavanneensa Nuorten Pohjoismaiden neuvoston jäseniä Pohjoismaiden neuvoston vuoden 2023 teemaistunnon aikana. Rajaesteneuvoston alaisuudessa järjestetyssä tapaamisessa keskusteltiin nuorten liikkuvuudesta ja rajaesteistä. Seurantakokous järjestetään Pohjoismaiden neuvoston istunnossa syksyllä 2023.

Kestävän kehityksen sektori (MR-SAM) kuvaa sitä, miten se on varmistanut lasten ja nuorten osallisuuden nimittämällä nuorisoedustajia

- kestävän kehityksen asiantuntijaryhmään
- pohjoismaiseen kansalaisyhteiskuntaverkoston (Nordic Civ)
- monialaisen "Kestävä elämäntapa Pohjoismaissa" -ohjelman ohjausryhmään.

Lisäksi sektori kirjoittaa, että se on käynnistämässä pohjoismaista kestävän kehityksen nuorisoverkoston, jonka on määrä tukea asiantuntijaryhmän nuorisoedustajia ja toteuttaa lisäksi omia panostuksia.

Viestintäosasto on aloittanut järjestelmällisen yhteistyön eri nuorisojärjestöjen kanssa. Osasto esimerkiksi antaa nuorille edustajille pääsyn some-kanaviinsa täysin päätäntävaltuuksin.

Talous- ja rahasektori (MR-FINANS), oikeussektori (MR-JUST), kotouttaminen sekä kansainvälinen yhteistyö ja Arktis (MR-SAM) eivät ole tarjonneet esimerkkejä toimistaan tai työtavoistaan.

5. Esimerkkejä lapsille ja nuorille suunnatuista, heidän kanssaan toteutetuista tai heidän toteuttamistaan aloitteista

Sektoreilta on pyydetty myös havainnollistavia esimerkkejä *lapsille ja nuorille suunnatuista, heidän kanssaan toteutetuista* tai *heidän toteuttamistaan* toimista, hankkeista ja panostuksista vuosina 2022–2023. Alla on niistä muutamia:

Lapsille ja nuorille suunnattuja hankkeita

Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikesektori (MR-FJLS)

mainitsee vahvistaneensa [lapsiin, nuoriin, kestävään kehitykseen ja ruokaan keskittyvien pohjoismaisen tason toimijoiden verkostoitumista](#) (Uusi pohjoismainen ruoka -ohjelmassa). Sektori mainitsee myös rahoitushaun, jossa on jaettu tutkimusrahoitusta aiheesta [Youth perspective on mitigating climate change in Nordic forests](#).

Rajaesteet (MR-SAM): Sektorin alaiset [Pohjoismaiden vapaan liikkuvuuden neuvontapalvelut](#) osallistuvat säännöllisesti ura- ja rekrytointimessuille ja järjestävät niitä saadakseen nuoria kiinnostumaan liikkuvuudesta ja työskentelystä toisessa Pohjoismaassa.

Kulttuuri (MR-K): Sektori mainitsee useita suoraan lapsille ja nuorille kohdistettuja aloitteita. Yhtenä esimerkkinä on Färsaarten Pohjolan-talon työskentely monialaisessa ”Kestävä elämäntapa Pohjoismaissa” -ohjelmassa, jota myös NORDBUK on tukenut. Ohjelmaan sisältyy hanke nimeltä ”Hyvät elämäntavoitteet”, joka on nuorille suunnattu ja heidän itsensä toteuttama viestintäpanostus. Hankkeen tavoitteena on tarjota nuorille foorumi, jolla voi keskustella ja levittää tietoa kestävästä kehityksestä Pohjoismaissa, ja se noudattaa periaatteita ja suhtautumistapaa, jotka liittyvät [lasten ja nuorten osallistamiseen Pohjoismaiden ministerineuvoston työhön](#).

Koulutus ja tutkimus (MR-U): Puheenjohtajamaan hankkeessa ”Pohjoismaalaisten nuorten kestävät yhteisöt” (2020–2022) selvitettiin syitä nuorten henkisen pahoinvoinnin lisääntymiseen. Hankkeessa kartoitettiin parhaita käytäntöjä, joiden pohjalta voitaisiin laatia yhtenäisiä panostuksia ja ehdotuksia tulevista toimista. Hankkeen tulokset on tiivistetty [raporttiin](#). Sektori mainitsee niin ikään pohjoismaisen viittomakielisivuston [Tegntube](#), jossa esitellään viittomakieliä nuorten käyttäminä kielinä. Sivusto on toteutettu yhteistyössä nuorten kanssa, ja sen omistaa pohjoismainen viittomakieliverkosto.

Lasten ja nuorten kanssa toteutettuja hankkeita

Tasa-arvo ja LGBTI (MR-JÄM): Sektori teetti nykyisestä yhteistyöohjelmasta arvioinnin vuonna 2022 ja otti nuorisjärjestöjä mukaan yhteiskehittämisyöpajaan, jossa ne kertoivat näkemyksiään tulevan pohjoismaisen tasa-arvo- ja LGBTI-yhteistyön suunnasta. Nuorisoedustajat osallistuivat [tasa-arvoon ja vihreään siirtymään keskittyneeseen pyöreän pöydän keskusteluun](#) tasavertaisesti aikuisten rinnalla.

Elinkeino-, energia- ja aluesektorin (MR-TILLVÄXT) nostaa esiin Nordregio-hankkeen [Gen Z Agency](#). Sen tavoitteena on tunnistaa ja kuvailla ratkaisuja, jotka ovat nuorten mielestä tärkeitä harvaan asutuilla alueilla asumisen, työskentelyn ja viihtymisen kannalta. Hankkeen lähtökohtana ovat osallistavat ja vuorovaikuttavat menetelmät, joiden perusteella nuoret aikuiset keskustelevat ja määrittelevät haasteita, edellytyksiä ja ratkaisuja. Hankkeessa perustetaan verkosto pohjoismaisista nuorista aikuisista ja osallistetaan heitä mukaan temaattisiin yhteiskehittämisyöpäihin, jotka järjestetään vuonna 2023.

Kotouttaminen: Pohjoismainen hyvinvointikeskus on selvittänyt hankkeessa [lasten ja nuorten koronakriisin jälkeisiä osallistumis- ja kehittymismahdollisuuksia](#) kuulemalla ja osallistamalla nuoria, ml. maahanmuuttajataustaisia nuoria. Hankkeessa on tehty esimerkiksi useita [videoita](#), joissa Hannan ja muut pohjoismaiset nuoret puhuvat koronakokemuksistaan ja siitä, miksi oman äänen saaminen kuuluviin on niin tärkeää kriisiaikoina.

Lasten ja nuorten toteuttamia hankkeita

Kestävän kehityksen sektori (MR-SAM) mainitsee nuorisjärjestöjen verkoston, jonka työ on päässyt vauhtiin kauden aikana. [Pohjoismaisen kansalaisyhteiskuntaverkoston](#) tehtävänä on vahvistaa kansalaisyhteiskunnan ääntä pohjoismaisessa yhteistyössä ja edistää siirtymistä taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävään Pohjolaan. Toimeksianto ulottuu vuoteen 2024.

Ympäristö- ja ilmastosektori (MR-MK) mainitsee työnsä, jossa varmistettiin [nuorten äänen kuuluminen Stockholm +50 -ympäristökokouksessa](#).

Sosiaali- ja terveystieteiden (MR-S): Hankkeessa [Koronapandemian seuraukset: lasten ja nuorten oikeus tulla kuulluiksi](#) on koottu tietoa lasten osallisuuskokemuksista heitä koskevassa päätöksenteossa korona-aikana. Vuonna 2023 julkaistiin [raportti](#), jossa valotettiin yli 100 nuoren osallisuuskokemuksia.

6. Lasten ja nuorten edustus

Sektoreita pyydettiin vastaamaan myös siihen, onko niillä ollut päätöksentekoa tai ryhmiä, joissa nuoret ovat olleet edustettuina suoraan tai epäsuorasti. Sektorit antoivat seuraavat esimerkit:

Maa- ja metsätalous, kalastus, vesiviljely ja elintarvikkeet (MR-FJLS)

Nuorisoedustaja SNS:n hallituksessa

Sosiaali- ja terveystieteet (MR-S)

Lasten ja nuorten edustaja vammaisalan yhteistyöneuvostossa vuosina 2021–2022

Kulttuuri (MR-K)

Nuorisoedustajia lasten ja nuorten kulttuuri- ja kieliohjelma Voltin asiantuntijoina

Kestävä kehitys (MR-SAM)

Kaksi nuorisoedustajaa kestävän kehityksen pohjoismaisessa asiantuntijaryhmässä

Nuorisoedustajia pohjoismaisessa kansalaisyhteiskuntaverkostossa (Nordic Civ)

Nuorisoedustaja monialaisen ”Kestävä elämäntapa Pohjoismaissa” -ohjelman ohjausryhmässä

Osa sektoreista viittaa lisäksi siihen, että nuoria on osallistunut tilapäisluonteisempiin tapahtumiin ja panostuksiin. Rajaestesektori mainitsi esimerkiksi ”Houkuttelevat ammatilliset koulutukset Pohjoismaissa” -hankkeen. Nuorten Pohjoismaiden neuvosto oli jäsenenä hankkeen suositukset muotoilleessa [ajatushautomossa](#).

7. NORDBUKIN työ kauden aikana

Tässä luvussa kuvataan NORDBUKin työtä strategian toteuttamiseksi vuosina 2022–2023.

NORDBUKin tehtävänä on auttaa pohjoismaisia yhteistyöministereitä (MR-SAM) lapsi- ja nuorisostrategian täytäntöönpanossa, seurannassa ja arvioinnissa. NORDBUK tukee myös muita ministerineuvostoja niiden työssä lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulman huomioimiseksi ja edistää Pohjoismaiden ministerineuvoston poikkihallinnollista yhteistyötä lapsi- ja nuorisopoliittisissa kysymyksissä. NORDBUK toteuttaa toimeksiantoaan myös järjestämällä strategiaan perustuvaa toimintaa, kuten toteuttamalla hankkeita, panostuksia ja muita toimia strategian kolmella painopistealueella.

Pohjoismainen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitea (NORDBUK) on Pohjoismaiden ministerineuvoston neuvoo-antava ja koordinoiva elin, joka vastaa pohjoismaisista ja kansainvälisistä lapsi- ja nuorisopoliittisista asioista.

1. Heikossa asemassa olevien lasten tukeminen ja osallistaminen

Tällä painopistealueella NORDBUK on toteuttanut ja tukenut useita hankkeita. NORDBUK on esimerkiksi myöntänyt tukea hankkeelle *Lasten ja nuorten oikeus tulla kuulluiksi – koronakriisin vaikutukset haavoittuvassa asemassa oleviin pohjoismaisiin lapsiin ja nuoriin* vuosiksi 2021–2024. Sosiaali- ja terveyssektori on kuvannut hanketta edellä ja toteuttaa sitä yhteistoiminnassa Pohjoismaisen hyvinvointikeskuksen ja NORDBUKin kanssa. Tukea on myönnetty nuorten toteuttamaan ja heille suunnattuun viestintähankkeeseen, joka on osa ”Kestävä elämäntapa Pohjoismaissa” -ohjelmaa. Ohjelman tavoitteena on helpottaa sitä, että pohjoismaiset kuluttajat voisivat elää kestävästi, sekä vauhdittaa kestävien elämäntapojen yleistymistä.

2. Yhteistyön jatkaminen ja kansalaisyhteiskunnan tukeminen

Valtaosa NORDBUKin budjetista menee *Norden 0–30 -tukiohjelmaan*. Tavoitteena on toisaalta vahvistaa lasten ja nuorten omaa järjestäytymistä sekä vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista poliittisiin prosesseihin, toisaalta lujittaa lasten ja nuorten pohjoismaista identiteettiä. Vuonna 2022 saatiin 88 hakemusta, joista tukea myönnettiin 31:lle. Myönnetty tukisumma oli kaikkiaan lähes miljoona euroa.

Kolmesta hakukierroksesta viimeinen oli suurin koko tukiohjelman historiassa, mikä lienee osoitus nuorisojärjestöjen toiminnan elpymisestä pandemian jälkeen. Hakijakunnassa on vain vähän toimijoita Ahvenanmaalta, Färsaarilta ja Grönlannista sekä Saamenmaalta. Norden 0–30 -asiantuntijaryhmä kertoo Pohjoismaisen kulttuuripisteen vuosikertomuksessa projektien kehittyneen siten, että monissa projekteissa osallistetaan nykyisin aktiivisesti nuoria jo suunnitteluvaiheessa ja että yhä useammat projektit ovat myös nuorten itsensä vetämiä.

NORDBUK on tukenut kansalaisjärjestöjä myös myöntämällä Norjan nuorisojärjestöjen yhteistyöneuvostolle (LNU) tukea vapaaehtoistoiminnan teemavuoden 2022 toteuttamiseen. Tuki on käytetty eri tapahtumiin, joissa lapsi- ja nuorisojärjestöt ovat kokoontuneet keskustelemaan sekä vahvistamaan rooliaan demokratiassa nuorten ulkopuolisuuden vähentämiseksi. NORDBUK tukee myös Pohjoismaiden nuorisokuukausi -hankkeen toteuttamista ja sen päätöskonferenssia Islannissa marraskuussa 2023.

3. Parempi tiedon jakaminen sekä osaamisen vahvistaminen

Tärkeänä osana vuosien 2022–2023 työtä on ollut toiminta, jolla on edistetty [valtavirtaistamista koskevien Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintaperiaatteiden](#) täytäntöönpanoa. Työssä on muun muassa tuettu toimintaperiaatteisiin perustuvan koulutuksen laatimista Pohjoismaiden ministerineuvoston henkilöstölle ja osallistuttu siihen. NORDBUK on myöntänyt tukea myös lapsia ja nuoria koskevan niin sanotun oikeusperustaisen analyysin kehittämiseen Pohjoismaiden ministerineuvostossa. Analyysia tukevat mallit on määrä julkistaa vuoden 2023 aikana.

NORDBUK on edistänyt sektorienvälistä yhteistyötä rahoittamalla tutkimuspanostusta, joka keskittyy työelämän seksuaaliseen häirintään. Panostusta hallinnoi Pohjoismaiden tasa-arvotiedon keskus -yhteistyöelin (NIKK) vuosina 2021–2023. Panostusta rahoitetaan tasa-arvosektorin, kulttuurisektorin, työelämäsektorin ja NORDBUKin varoilla. Vuonna 2023 toteutetaan panostuksen päätöskonferenssi, josta tulee monialainen pohjoismaiden tilaisuus. Tavoitteena on laajapohjainen edustus, joka kattaa eri maat, näkökulmat ja sektorit. Kohderyhmänä ovat ennen kaikkea poliitikot ja työmarkkinaosapuolet sekä muut toimijat, joilla on mahdollisuuksia vaikuttaa kehitykseen työpaikoilla.

NORDBUK on toteuttanut seurantavastuutaan teettämällä strategiasta ulkopuolisen arvioinnin keväällä 2023. Tavoitteena on ollut saada parempi käsitys strategian vaikuttavuudesta ja siitä, ovatko painopistealueet yhä tarkoituksenmukaisia. Tulokset osoittavat, että toimenpiteitä on toteutettu Pohjoismaiden ministerineuvoston kaikilla yhteistyöalueilla. Strategian painopistealueet koetaan yhä hyvin tärkeiksi. Päätelmät

huomioidaan NORDBUKin osallistuessa työhön, jossa yhteistyöministerit laativat uutta yhteistyöohjelmaa ja sen alaisia työsuunnitelmia ja ohjelmia vuonna 2024.

8. Päätelmät

Vuosien 2022–2023 selonteon tulos osoittaa, että lapset ja nuoret ovat priorisoitu kohderyhmä Pohjoismaiden ministerineuvoston työssä. Valtaosa sektoreista ja politiikan aloista pystyy antamaan esimerkkejä siitä, miten niiden toiminta koskettaa lapsia ja nuoria. Lähes puolet sektoreista ilmoittaa tehneensä entistä syvällisempiä analyysejä siitä, miten niiden vastuulla olevat asiat kytkeytyvät lapsiin ja nuoriin tai YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Näin ilmoittavien sektorien määrä on noussut viime selonteosta ja jatkaa nousevaa trendiä, joka on ollut havaittavissa kolmesta aiemmasta selonteosta.

Lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulman sisällyttäminen työhön on yleisintä erilaisten toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa sekä yhteistyöohjelmien ja muiden ohjausasiakirjojen laatimisessa. Kaikki sektorit, joille on annettu erityinen vastuu strategian toteutuksesta, ovat sisällyttäneet näkökulman yhteistyöohjelmiinsa.

Sektorien työskentelytapojen ja panostusten kuvauksista näkyy selvästi keskittyminen lasten ja nuorten haavoittuvaan asemaan. Esimerkkeinä ovat seurantatyö, joka liittyy lasten ja nuorten osallistumiseen heitä koskevaan korona-ajan päätöksentekoon, ja lisähuomion kohdistaminen lasten ja nuorten pahoinvointiin. Sektorit antavat myös monia esimerkkejä hankkeista ja yhteyksistä, joissa lasten ja nuorten äänet pääsevät kuuluviin nuorisoedustajina toimimisen tai muun suoran osallistumisen myötä. Tätä työtapaa on kehitetty strategian julkistamisesta lähtien, mutta siinä on potentiaalia laajempaankin käyttöön, jotta lapset ja nuoret tulisivat kuulluiksi eri yhteyksissä ja prosesseissa. Tuloksista ilmenee myös monia esimerkkejä tukimuodoista ja toimenpiteistä, joilla Pohjoismaiden ministerineuvosto tukee lasten ja nuorten omaa järjestäytymistä.

Selonteko osoittaa kaiken kaikkiaan, että lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulman sisällyttäminen Pohjoismaiden ministerineuvoston työhön on vahvistunut asteittain. Samalla se osoittaa, että työtä on yhä vahvistettava asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Vieläkin useampien sektorien tulisi sisällyttää näkökulma osaksi päivittäistä työtään, ja pidemmälle edenneet voivat syventää ja kehittää työskentelytapojaan. Aiempien selontekojen tapaan voimme yhä esimerkiksi todeta, että näkökulma tulisi sisällyttää nykyistä laajemmin budjetti- ja päätöksentekoprosesseihin. Lisäksi näkökulmaa voidaan vahvistaa toiminnan seurannassa sekä asettamalla vaatimuksia ulkopuolisille toimijoille. Samalla on tärkeää vahvistaa työskentelytapoja, joiden avulla lasten ja nuorten ääni tulee kuulluksi työn kaikissa vaiheissa. NORDBUK saattaa nämä päätelmät pohjoismaisten yhteistyöministerien tietoon uuden yhteistyöohjelman valmistelussa. Jotta Pohjolasta tulisi maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä, Pohjoismaiden

ministerineuvoston käytännön työssä on ratkaisevan tärkeää toteuttaa jatkossakin näkemystä siitä, että kaikki lapset ja nuoret ovat tärkeitä tässä ja nyt eivätkä vasta tulevaisuudessa.